

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona.	1 pesseta trimestre
Fora.	1'25 id.
Estranger.	1'50 id.
Un número	10 céntims

Any 5^{nt}

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Rambla Llibertat, 31

LA GRAN SETMANA A MADRID

Fa un any just que un periòdic estranger publicava l'següent article, ab motiu de les festes de Sant Isidro, ab lo mateix epígrafe que posém a aquest. No sabém qué dira aquest any, encare que be podria dir: *quantum mutatus ab illo!*, perque tot se veia venir.

Deva així:

Cinc corridas de toros y totas notables han tingut lloc à Madrid en una setmana! Casi cada dia ha sigut diumenge. Los carrers que conduheixen à la Plassa de Toros anaven plens de llargs professors dels que prenian part en l'«Espectacle Nacional», y especialment durant los viatges d'anada y tornada de la corrida oferían aquells un aspecte brillant. Allí eran ocupats ab molta pressa cotxes de quatre caballs per damas que lluhian en lo cap la blanca mantellina, ómnibus petits y grossos tirats per mulas, simons y carros de tota mena; los caballs adornats ab borlas de colors, guarnits ab randas y diferents especies de picarols y campanetas; tota classe de genets, desde pagesos cavalcant en ases, fins als senyorets montats en fogosos cavalls negres d'Andalusia; entre mitj picadors y agutials ab son trajo à l'antigua y els toreros ab la capa recamada d'or pintorescament desplegada marxant cap à la victoria y aclamats per la gentada com uns héroes. En los camins hi havia una bellugadissa extraordinaria, sovint de curiosos que s'estaven drets y apilotats, barreja de gent que havia aflluit dels poblets y, de tanta llum, color y riquesa de soroll y confusió, sentintse erits alegres «A la plaza» que semblan aixordadors y ofuscats. Certament aqueix impuls furios es menester haverlo vist ab los propis ulls y havershi trobat per poderlo concebir, puig sempre va alcansant un nou interès. Los extrangers que visitan aqueixa capital y's troben en una setmana així — que per altra part es aixó bastant freqüent — una setmana de verílich alegre, que seïsse que hi hagi festas se veu propiament interrompuda la vida ordinaria de cada dia en la ciutat, s'haurán de preguntar lots estranyans: «Pero, propiament, quan travalla tota questa gent?» — Travallar? may! Madrid comparteix aquesta propietat ab Atenas, abont sols s'aparenta tenir travalladors per preparar manifestacions de desvagals. En això domina aquí un notable socialisme burlesch, pero de totes maneras socialisme, donchs la ciutat, ó, més ben dit, lo govern, cuya pera part de que la gent sia wanlinguda verbal y metafòricament. Mentre las provincias travallan y'l poble espanyol paga tot callant, Madrid se divideix y gasta.

Prés així en totalitat, se pot dividir als habitants de la vila y Cont en tres classes: en primer lloc están los empleats, que pel fet de presentarse de dues a cinc de la tarda à la oficina à sumar los seus cigarrets, cobran un salari y per incidencia embutxançan altres dinerons. Segueixen despòs los empleats cessants que esperan al aguayt lo moment de poderse tornar à ficar à la casa gran, y mentre aqueix temps així tant felisment marxa, ó be riuen á costas d'aquells que poden fàcilment explotar, ó be dels ditos que ara prenen los seus destinos pera convenir lo necessari preu: en tercer lloc, las masses de ganduls, descuidadas, ocupadas en passatemps, que travallan dos dias à la setmana pera dedicar's l' cinch restants à las diversions. Espanya està carregada de deutes fins als ulls; te empenyats molts dels recursos del Estat; la conservació del crèdit està pròxim à arribar à ser un joch de mans. Pero malgrat tot això, s'obra com si s' trobés en la més extraordinaria riquesa. Pot això justificarlo'l famós Bartolo, empresari del Circo lauri, puig l'abono solzament que, pera las darreres corridas (las cinc de la gran setmana) està adquirit, excedeix d'un milio de reals y també ls del teatre del Príncep Alfonso, obert en la mateixa setmana ab una molt mitjaneta òpera, que sols en abons, que avans d'obrir las portas de dit colisseu ja havian percebut, no s'obriren tots los gastos, sino que ls hi permetien relatar-se al dutes!

Per ahont se coneix, donchs, aquí, que actualment lo país està empenyat en dues guerres sanguinantis, qual si no s' pot entara preveure? Per ahont se coneix que aquí no hi ha diners y que l' govern, després d'haver experimental di-

Diumenge 22 de Maig de 1898

ANUNCIS Y COMUNICATS

Prens convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que s'remeten à la Redacció, se'n donara compte en lo Setmanari.

Núm. 214.

Lo retrato d'aqueix centre de cultura que'n diuhen Madrid, per lo exacte, ni fet à cal Audouard. Lo corresponsal en bonas ó malas paraules als madrilenys los hi diu ganduls, malas entrayas é incapassos. A nosaltres no'n vêremes de nou. Tot això ja ho sabíam, pero cal ferho ressaltar perque tothom los coneui bé.

Los yankees, enemichs nostres, son desvergonyits, ambiciosos, poch escrupulosos y fins altres coses. Pero no podem negàrlos hi un caràcter actiu ni que son enginyosos pera inventar, homes d'estudi, grans mecanichs, químichs y pràctichs en tot, mentres que à Madrid no son res, per lo menos pràcticament, ni donan probas de grans iniciatiwas.

No creguéu en pobles que's llevin à las onze del dia. Per forsa han d'arrivar tart sempre. Si à las qualitats del nostre enemich hi afigim lo major número y, sobretot somolt diner, comprendré l'enredo en que estém fiscats en la present guerra.

Aquí totas las construccions y especialment las navals, s'eternisan, mentres que allá s'portan à cap ab maravillosa activitat. Aquí aprofitem, bé ó malament, los avensos d'Europa; allí saben crearsels ben originals y ben seus. Quan s'acabi'l present conflicte, que Deu fassi sia prompte y tot lo bé possible, tal vegada 'ns donarem compte de certis fracassos y apendrem alguna novetat per un altre dia. Y no dihem més per això; sols fem vots pera que la pau vinga depressa.

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del 18 de Maig. —(2.ª convocatoria).—

Reunits 5 concejals baix la presidència del arcalde Sr. Boixa, prengueren los següents acorts després de aprobada la acta de la sessió anterior:

1. Aprobar la distribució feta pel Sr. Arcalde lo diumenge passat de la quantitat de 55'50 pessetes y tabacos à las tropas espcionarias à Filipinas.

No accedir à lo solicitat per D. Tomás Carreras demandant jubilació.

Alsarse de la resolució de la Direcció general de Contribucions sobre la prorrogació del contracte de consums.

Satisfet com los demés anys al municipal D. Benet Mont la gratificació com a recaudador del arbitri sobre la matanza de tocinos.

Nombrar à D. Manel Durán y Bas advocat del Ajuntament en lo plet que sosté La Aurora pendent de recurs de casació, y designar com a procurador al que ja ho es del Ajuntament.

Passar à la Comissió las instancies de D. Ricardo Ros y don Narcís Detrell demandant la plassa de metje vacant per defunció de D. Narcís Ros.

Aprobar lo plech de condicions pera traure à subasta l'arrendament del Teatre per un plasso de cinch anys que començaran lo dia primer de Octubre vinent, devant fer durant dit plasso l'arrendatari las obres projectadas, senyalantse per la subasta el dia 23 de Juny.

Se dona lectura al projecte de pressuposít per lo próxim exercici econòmic, que fou aprobat.

Desde la setmana passada no hi ha hagut cap acció de guerra notable. L'expedició que'l nostre govern organisa pera reforsar les tropes de Filipines, recuperar Cavite y batir l'esquadra d'En Dewey no ha sortit encara de la Peninsula y s'ignora quan surtirà y quins son los barcos destinats à convoyarla; tampoch los nortamericanos han fet allí gran cosa, contentantse, per falta de tropes de desembarc, à estrenyer lo bloqueix de Manila, à perseguir petits canones y à procurar fomentar la rebelió dels tagals à quin efecte han embarcat à Hong-Hong à la Aguilalda y altres geses fels convinguts. Respecte à l'actitud dels indígenes diuhen los periódichs qu'ha cambiat radicalment densa que l'Angusti, autoritat per la metrópoli, ha començat à implantar reformes descentralizadores, constituint los Ajuntaments per l'estil de la Peninsula, creant milícies locals y organisant un Consell superior à Manila del quin se suposa han entrat à formar part molts del qu' havian sigut geses insurreccions. Los Estats Units tampoch van depressa à enviar reforsos à En Dewey, no havent surtit fins ara ab direcció à Filipines més que l' transatlàntic City of Pekín ab municións y mil doscents homes de tropes regulars.

A Cuba, la situació general promet canviar molt prompte ab motiu de haver conseguit l'almirant Cervera burlar

la vigilancia de la esquadra d' En Sampson y arriar ab los seus barcos á Santiago de Cuba. No hi ha dupte què la presència de la nostre esquadra en les aigües de les Antilles pertorbarà 'ls plans dels yankees y 'ls dificultarà, sobre tot si En Cervera sab evitar com fins ara una topada ab forces superiors á les seves. La veritat es que la superioritat naval dels Estats Units en aquells mars s' ha coneugut ben poch.

A la Península hem canviat de Ministeri, ó millor dit, aquest s' ha modificat entrant à Foment En Gamazo, á Ultramar En Romero Girón y á Marina N. Auñón, no sabent-se encara de cert si serà ministre d' Estat En León y Castillo, ó si continuará com desitja en la embaxada de París, ahont diu té entremans importants negociacions diplomàtiques. De tots modos la verdadera significació del canvi de Govern consisteix en la sortida del Sr. Moret, l'autor de la constitució autonòmica cubana, i Representa axó un pas enrera en lo camí emprès? Per ara y tant res se pot dir, donchs la figura més sobresortint dels ministres entrants, lo senyor Gamazo, ningú sab ni ell s' ha cuidat de dir lo que pensa, ni lo que vol. De tòtes maneres, pera tornar enrera les coses han anat massa enrera y un nou canvi de front de la metròpoli en aquesta qüestió podrà ser perillós y més avuy que 's necessita del concurs de tothom pera afrontar la guerra en que estém ficats: vègis lo que s' ha hagut de fer de pressa y corrents á Filipines.

Aquestes nebulositats qu' envoltan lo nou ministeri, los distints criteris qu' alguns dels seus membres han sustentat sempre en determinades materies y fins les dificultats que s' han tingut de vencer pera formarlo, li quitan forsa y estabilitat y no seria estrany què la seva vida no fos molt llarga. La situació nova té més ayres d' un adob, d' un expedient pera salvar dificultats momentànies, que no d' un Govern com lo país necessita en vista de com s' han posat les coses; ó sia, d' un Govern de prestigi y de forsa suficient, qu' inspiri al país respecte y confiança en les resolucions graves que s' pot veure obligat a prendre.

Y axó s' imposa més y més si s' tenen en compte les corrents iniciades en la política internacional de les grans potències y les susceptibilitats que remou lo pervindre del arxipèlag filipi, dades les complicacions que la cobdicia de la major part d' elles poden suscitar en l' extrèm Orient qual-sevol dia, de les quines son lleugères espurnes los discursos de Lord Salysbury y de Lord Chamberlain.

Dijous morí à Londres à la edat de 89 anys l' eminent estadista, gefe qu' havia sigut del partit liberal anglès y president del Consell de Ministres de la Gran Bretanya, En Guillem Gladstone. La seva mort priva à son país y à tot lo mon civilitzat d' una de les intel·ligencies més poderoses qu' han lluitat en lo present segle, y als pobles oprimits del més constant y valent de sos defensors. La seva política havia sigut sempre de gran volada y 'ls seus ideals justiciers y humanitaris, havent fet molt pera la prosperitat de la seva pàtria y pera la lliberació dels pobles. Sobreposantse á les mires interessades y mesquines de rassa, se feu lo campió y l' amic de la pobre Irlanda, vexada y explotada per la plutocràcia anglesa, y arrastrant darrera seu à la major part del partit liberal anglès ha preparat pera l' pervindre la vida lliure y autonòmica dels irlandesos. Llàstima qu' hagi mort avans de veure la seva obra coronada ab l' èxit! Nosaltres, los catalanistes, nos fem un deber de pagar à la seva memòria un tribut d' admiració y de respecte.

S' anuncia la vinguda del general de brigada senyor Fontseré pera passar revista als sometents armats de dife rents punts de la nostre província.

A bordo de l' acorbat guàrdia-costas *Numancia*, anclat à Barcelona, hi travallan al present 40 individus entre manyans, escafandrers y mestres d' axa.

Lo Reverent Dr. D. Joseph Torras y Bages, acaba de publicar un llibret de 60 planes titulat *Minatura psicològica de Sant Lluís Gonçaga*, dedicat als joves congregants de la Immaculada y Sant Lluís. En ell se descriu la vida del jove Sant, alternant los fets històrichs ab atinades consideracions que tenen per objecte presentar al Sant italià com à exemple y mirall de la joventut catalana. Es un llibre quina adquisició es molt convenient á las famílies de la nostre terra.

Ha sigut nombrat beneficiat de la Catedral, en la vacant que ha deixat don Aleix Llorens, don Gayet López Hurtado.

Diuhen de Montserrat que ahir quedà definitivament instalat lo monument representant lo Quart Misteri de Dolor. La escultura es obra de don Venanci Vallmitjana. La peanya ostenta aquestas paraules de Nostre Senyor Jesucrist: *Si quis vult post me sequi, denegat semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me.* En lo sócol v' esculpida la següent dedicatoria: «Monument propiciatori erigit per les Associacions Catòliques del Bisbat de Barcelona. — 1898.»

Nostre estimat company *Lo Catalanista* de Sabadell fa à saber en son últim número que suspén per ara sa publicació. Sentim la determinació presa pel benvolgut colega y esperém no tardar en rebre de nou sa agradable visita.

Aviat surtiran en un tomo imprès las conferencias de Dret civil català donadas en la Universitat de Barcelona per lo catedràtic don Juan de Deu Trias y Giro. Los punts de suscripció per adquirirles son la Secretaria del Colegi d' Advocats de Barcelona y la llibreria de Penella y Bosch, Ronda de la Universitat, 1 y 3.

Diuhen los periòdics de Barcelona que s' estan encaixant los objectes que formaven lo Museu-Armeria del senyor Estruch, qu' han sigut comprats per un rich fabricant francés. Poch á poch tot se'n ho portan los estrangers.

Ha sigut nombrat president d' aquesta Audiència provincial don Refel Hernández Villarejo, qui'n carrech ha re-

nunciat don Antoni Pinazo per haber sigut nomenat jutge municipal de un dels districtes de Barcelona.

Sembla que nostre reverendissim Prelat, per engrandir lo Palau episcopal acaba de comprar la casa que lo señor Tió tenia unida al mateix per la part de tramontana. Are es Palau episcopal tota ella.

Fa tres ó quatre dies que no rebém lo canvi de nostre colega *Lo Somatent* de Reus.

Tampoc rebém el del colega local *El Norte y Le Journal de Perpinyá*.

Nostre amic y ferm company de causa, lo Rvt. don Norbert Font y Sagüé, ha colecciónat en un opúscul, qu' ha tingut la dignació d' enviarnos, la sèrie d' interessants articles que ha publicat en la «Revista de la Asociación artística-archeològica barcelonesa» estudiant artística y arqueològicament les gàrgoles que s' veuen en los edificis monumentals civils y religiosos de Barcelona. Es un treball qu' accredita la seva competència en aquests estudis y la seva laboriositat, demostrada ademés ab la publicació de obres de diferents gènres, totes elles destinades á fer coneixer y estimar la terra catalana. Li donem les gràcies y l' encoratjam á seguir per aquest camí.

Tenim lo gust de publicar en lo present número unas impressions de viatje, enviades à *Lo GERONES* per Mr. Jules Delport, distingit literat de Perpinyá, y escrites en nostre parla per En Lluís Pellicer un del més coneguts rossellonesos que estiman la renaixensa de les lletres catalanes, y ab los quins sentim molt de plaher en estrenyer cada dia més los llassos de germanor que 'ns uneixen per la comunitat d' origen, d' història, de llenguatge y fins de costums.

En la passada setmana ha estat à Roses y à Gerona, al objecte d' inspeccionar les fortificacions que s' hi construeixen, lo general d' Enginyers senyor Alameda.

Escriuen del Bruch à «La Renaixensa» que l' Illustíssim P. Abat de Montserrat ha comunicat a aquell municipi que la Comunitat de monjos no té art ni part en la idea d' aixecar a Montserrat lo monument que 'ls Sometents de Catalunya havien determinat que s' aixequés en lo Bruch. Se queixa ademés lo corresponent de que no hagin arribat á mans de sos destinataris algunes de les circulars enviades ab dit motiu als cabos de sometents, y fa constar que son moltes les adhesions de diferents punts y d' individus de significació en lo Cos, à la protesta formulada pel Bruch.

«Al Sometent — acaba — se li dona forma massa militarista. Quèques que no entenen ni son entesos per sos individus, butlletí redactat en llengua forastera, lo mateix que sos reglaments, volants, sollicituts, oficis y demés. Y tot això forma una atmosfera antinatural en que la noble institució no hi respira bé y per això porta una vida esllanguida y un entusiasme apagat. Meditis això y molt més per qui deu ferho, y tots los que à ell pertanyèm trevallém perque sia la institució ben encarrilada y segueixi 'l camí que li senyalà la tradició y 'l noble esforç de nostres majors que li donaren dies de glòria.»

En atenció á les circumstancies, lo Consistori dels Jochs Florals de Lleida ha aplassat la festa de la adjudicació de premis pera l' dia 8 de Setembre prop-vinent. Lo fanno lo publicarem en lo número pròxim.

La Acadèmia de Llegislació y Jurisprudència de Barcelona, en la seva darrera sessió, va acordar per unanimitat enviar una exposició à les Corts adherintse á la proposició presentada al Congrés pel senyor Roig y Bergadà suprimint las incompatibilitats per rahó del territori pera las carreras judicial y fiscal y donant preferència pera l' exercici d' aquestas als coneixedors de les legislacions forals; y, ademés, dirigir comunicacions á tots los diputats à Corts per les regions forals demandantlos que s' adhereixin á la proposició del Sr. Roig y Bergadà y l' apoyen ab sos vots.

La *Unió Catalanista* ha enviat també à dit senyor una felicitació entusiasta per la proposició qu' ha presentat.

Nosaltres creyem que tots los Col·legis d' Advocats de Catalunya y de las demés regions forals, deuràn imitar la conducta de la Acadèmia de Llegislació y Jurisprudència de Barcelona, enviant exposicions à les Corts adherintse á la proposició del Sr. Roig, ab lo qual guanyaría molt la conservació de les legislacions propies de les regions espanyoles, s' evitarien no pochs inconvenients de diferents gènres y se feria una obra patriòtica en los temps que corren; y, en aquesta convicció demaném al Col·legi de Advocats de Gerona se fixi en aquest particular ab la atenció y l' interès que l' assumptu requereix.

La suscripció nacional en aquesta província. — L' Ajuntament de Figueras contribueix ab 250 pessetas.

Lo propietari D. Joan de la C. Majuelo contribueix ab 200.

Dimecres vinent es lo dia senyalat pera celebrar en lo Teatre Principal la funció projectada, quins productes se destinaràn á la suscripció nacional. Las localitats preses fins avuy suman 1,634 pessetas. La entrada general á las localitats serà de una pesseta, y cincuenta céntims la del paradís.

Segons tenim entès, ademés de la companyia dramàtica que actua en lo Teatre, hi pendrà part los coros, la banda de Guipúzcoa, la orquestra que dirigeix lo Sr. Vidal y las seccions dramàtiques de algunas de las societats recreatives d' aquesta Ciutat.

Lo Col·legi d' advocats de Gerona contribueix á la suscripció ab 100 pessetas.

La suscripció nacional ascendeix segons los datos publicats en lo Batlleteri oficial del divendres á 5.225'61 pessetas

VARIETATS

DE LA GUERRA

Conferència donada en l' Ateneu Barcelonés per D. Joseph Lluís Pellicer en la vetlla del 2 d' Abril.

(Continuació.)

¿S' ha vist mai d' algun malalt que, ja curat, desitji anar de nou al hospital? Cal considerar, donchs, la guerra com lo qu' es en si; no un mal, una sèrie de mals. Comensa per autorizar la destrucció del home, arrenca à n' aquest del seu treball, pertorba tota la societat; es la destrucció, l' incendi, l' robo, la violació, l' aniquilament de tot lo que la intel·ligència y l' esforç del home crea en una era de pau y tranquil·litat. Y això si alguna vegada s' ha d' acceptar, per forsa, perquè no hi ha altre remey, cal acceptar-ho, pero com una calamitat, com una desgracia, mai ab desitj ni alegria. May, entenç jo, que un home desitji ni menys s' entussiasi ab la dèria de barallar-se ab un altre. Y si això succeix en l' home, menos ho deu ser un poble.

Si pegan tornarish: més no es il·lusió crèures que ningú s' deleixi per inquietar-se ni tenir rahons. Aquest es l' instant de tothom.

Donchs ¿com ha sigut y es possible la guerra? Hi hauria en això materia per moltes assentades y ser tractat per un altre; no pas per mi.

Preneix sols les fets tal com son y sense recorrer a datus eruditis que no necessiteu, estremeix, quan un hi pensa, l' espantable cùmul d' horrors, los rius de sanch vessats, las mil y mil iniquitats cometudes per l' home, ab la guerra, sobretot d' ensa qu' es ó qu' es diu civilitat.

Posant de cantó las guerres lleigitimes de defensa, enumerant las guerres civils, las dinàstiques, las de rasa, las de conquesta y, sobre de tot, las guerres religioses que han afornamentat à tots los pobles, un s' esfereix al pensar en la immensitat de desgracies causades per s's resultats gayre bé petits sempre, quan no son despreciables. Quins resultats definitius ha produït mai la guerra en benefici del millorament del home? Quant duraren los poderosos imperis per la guerra fabricats? Què n' ha quedat d' ells? Si algun rastre han deixat, ha sigut lo rastre que feren les obres de la pau.

Mes per desgracia la guerra te la forsa de la passió, per sobre de la labor tranquila dels temps pacífics; te'l privilegi que té tot lo anormal, la brillantor de lo extraordinari, lo atractiu de lo inesperat y l' trist privilegi de manifestarse sovint ab una grandiositat que per aterradora, per horrible y esgarrifosa que sigui s' imposa, produint admiració y fins, per probar lo incomprendible del home, fins entusiasme; per manera que quan més demostra la humanitat la seva misèria, quan sembla que renega de tota idea generosa y sols se mou per lo dany, sense aspirar més que á la destrucció, quan de lo que fa al home superior á las besties no'n queda gayre bé gran cosa, quan es sols un' eyna de lluya, à lashoras se'l glorifica, se'l enlayra, mentres que travallant pacíficament, obrer anònim del millorament social, ningú s' recorda ni'l considera pera res.

Per sort de tots, essent la guerra la passió, constitueix un estat transitori y cap poble pot resistirla molt temps; y després de la excitació guerrera en uns en los camps de batalla y dels bellighs enardiments (platònichs) dels que n' estan lluny, ve la reacció y n' queda un feix de glòria, un' aplech d' esguerrals, cullitas perdudes, pobles arruinats y nacions endarrerides.

Jo crech que en molt temps, sino ara, ha sigut possible la guerra, per lo fet de constituir la forsa armada d' una nació, no aquesta mateixa, sino una classe especial per ella delegada per combatre en son nom, composta, ja de nacionals, ja d' estrangers. Un home que compti ab una colla de valents d' ofici pera barillar-se ab qui sigui, no s' hi mirarà gayre à moure rahons à tothom.

Això ha fet que desde temps remots fins casi als nostres, los mercenaris han abundant en los exèrcits y be pot assegurar-se que la meitat de las guerres entre las repúblicas italianas se produïren per la existència de sos célebres condottieri, que, naturalment, feren tot lo possible per exercir del ofici.

Consignem de pas, que á Italia mateixa, dos d' aqueixos capitossos, en Colleoni y en Gatsamelata, nen grans, verdaders monuments fets en son temps com no'ls tingueren millors los emperadors romans, mentres que Galileo la intel·ligència potser més grossa del renaixement, ja sabé quin monument obtingué de sos contemporanis.

Es també factor no despreciable en la producció de

la guerra la ambició, medi dret y segur en l' home superior y poch escrupulós pera arrebassar lo poder, ja que á un soldat victoriós res se li pot refusar, però si no se li dona s' ho pren, y obtingut lo poder res más segur pera conservarlo que probar la seva potència guerrejant á tort y á dret, tenint á sos subdits embaixats ab los glòriosos passeigs de sos banderas d' una banda á l' altra y justificant tota mena d' impostes y contribucions. Lo poble porta tranquil lo jou, revallant pera pagar la gloria que l' enlluerna y un general afortunat fonamenta una dinastia.

Ademés, deu consignarse també que facilita molt la guerra lo fet de que no tothom hi vagi, de que l' anomenat teatre d' ella no ocupa tot lo país, lo que fa que no tothom la vegi y que una part de la nació no'n sufreixi las consecuències més directes i immediates.

Si possible siguès que á tothom li fos dat contemplar la sàrchez, los milers de pobres ferits, los membres esbossinats, los munts de cadávres, de morts que no tenen l' imponent aspecte d' un difunt en son llit, com s' està acostumat á veure, sino las esgarrofoses expressions dels que finaren soptadament ab violència, los ulls esferèhitis, obertas las bocas contretadas pel dolor, los nirvis crispats, las mans obertes dilatades ó ls punys clossos en un darrer esforç d' ira, en posicions tots que testimonian la lluya, la feresa, la desesperació, la ràbia... y tot això fins ahont alcansa la vista, en camps ahir riells amostrant exuberant collita, batuts, trepitjats, é iluminat tot ab las feréstegas flamas d' un poble abrandat, completant l' especiale la trista armonia dels planys, dels plors y gemitos dels pobres habitants llenys a la miseria, los ulls dels ferits, las maledicions dels uns, los renechs dels altres, mentres amunt, pel cel, volan y revolcan ab sos fastigios crits los aixàms de corps, atantsantse al festí repugnant. Si possible fos que tots ho veggessim... si tothom pogués contemplar semblant quadri quan hi ha guerra, es ben segur que no trigaria molt á ésser possible la pau universal tant somniada y desitjada, seguir fora que á ésser això possible, ni l' mateix poble vencedor s' entussiasmaria y molt menys no festejarà la victòria.

Y no obstant, totas aqueixas escenes de carnatge y de trista desolació son solsament los resultats immediats d' una batalla, més no las consecuències d' una guerra. No necessito jo esforçarme pera posar de relleu quinas son la perturbació en lo comers, la irregularitat en tot quan á la guerra no's refereixi, los mil perjudicis á la agricultura y á la indústria, á tot lo treball á qui se li roban los brassos millors, los dispendis extraordinaris, la desmoralisació en las costums, la perturbació en tot y, lo que es més trist, lo predomini que adquiereix per sobre de lleys y de rahó qui tingui un' arma á la mà, l' imperi de la forsa. Milers de pares desvalguts plorant á sos fills, sense ajuda en sa vellesa; erms los camps, la ruïna per tot arreu, deutes y miseria, endolaments y plors: aquest es lo quadro del resultat d' una guerra.

Y d' això se'n diu glòria!

Glorios podrà ésser un poble apesar de la guerra, defensant la pàtria, huytant per sa independència, per sa lluita; més la glòria de qui guerreja per guerrejar mogut per la prepotència de sa forsa, es una glòria mentida ab la que vol disfressar la brutalitat, l' asquerós desitj de dominació, de miserabile cobdicia. Perque en mitj de tot, la cobdicia, la vulgar y miserabile set de diners, es lo motiu, lo propulsor principal de la guerra. ¿Qué hi fa que aqueixa miserabile passió disfressi ab la careta de civilisació, ab las conveniències del comers, ab los mil pretexts d' expansions de rassas, de propagació de cultura, quan no ab rasons més buydas de sentit, com son lo que se'n diu honor nacional, lo prestigi de la bandera?...

De tots temps y ara mateix s' han arruinat y s' arruinan estats, no per la revindicació d' una nacionat, no per lo triomf d' un principi de justicia, sino per la possessió d' un tros de territori prescindint per complir de sos habitants, sacrificant milers d' existències per la propietat d' una província que passa á ser dominii del més fort. D' aqueixos sentiments mesquins, d' aqueixa passió cobdiciosa, n' hem vist una prova en las manifestacions de forsa fetas per las grans potències d' Europa no fa gayre, á Creta, en aqueixa trista cuestió d' Orient, ahont, perque no se gaudexi algú, tots plegats, tots cristians, veuen tranquilment com las turbas ignorantas, estúpidas y basàsticas dels mussulmans, assassinan, arboran y roben á tort y á dret, contemplant loas grans potències que són serveixen per això.

Estém á las darreries del sige. Fem á correcyuta la liquidació de la guerra durant aquests cent anys. Comença, podèm dir, ab la dictadura y l' imperi de Napoleó. Guerra y desolació per tota Europa. Logran

soldat fa y desfà estats, destrona y fabrica reys, despoblà y aniquila á Fransa y arriba l' any quinze y tot torna á ser lo que era; fins la infelís Polònia queda en los mateixos trossos. S' inicia poch després la moderna cuestió d' Orient y per sort ne ressuscita un trosset de Grecia. Lluís Felip distreua als francesos ab la conquesta d' Alger y ve després lo terrabastall del 48. Més endavant la cuestió d' Orient ressurt ab la campanya del 54, y a pochs anys lo segon imperi francès pera apuntalarse emprén la guerra d' Italia; després Prússia dona una urpada á Dinamarca; aixafa desseguida á sa companya l' Àustria; una guerra més fingida que real dona l' Veneto á Italia, y ve la terrible lluya franco-prussiana. De nou, lo 78, la cuestió d' Orient ocasiona una sangrenta campanya: y desde alashoras, si be fins a la lluya de Grecia y Turquia no hi ha hagut guerra, totes las nacions grans y petites s' empobreixen pera mantenir la pau, cambiant d' armaments á cada pas, sostenint exèrcits fabulosos y arruinantse pera fabricar embarcacions extranyas que navegan ab dificultat, que per un res s' espallan o sovint se capgiran y van á fons sense deixar ni rastre. Resultats de la guerra en aquest sige, retornar á la vida una part de Grecia, fer la unitat d' Italia, retallar la Fransa y quedarse al últim tothom esferehit armantse bojament y tremolant de por de que la guerra comensi.

Lo resum de lo de casa val més no ferlo. Massa sabé de la manera que tot ha anat en renou y l' estat en que ns trobem.

(Se continuará.)

SECCIÓ LITERÀRIA

PERPINYÀ - BARCELONA

Barcelona, la ciutat comtal que gronxolan las onas muradissas del Mediterrani, s' ha despertat, lo matí de Nadal, amb un horitzó enternit d' un vel de bromes; més lo sol, com si hagués volgut celebrar, ell també, las Pascuas de Nadal, no trigá a pujar alt, dins lo cel, y á esbargar l' or de sos raigs sobre l' mar y sobre la ciutat.

A la saillida de Perpinyà, després de la missa de mitjanit, la bispa era fresqueta; a Cerbère, hont lo trinch nos havia dut d' una sola volada, la tramontana bufava enrabbiada; y á Port-Bou, lo carril espanyol no tenia més que vagons estrets, y sense aigua calenta pels peus. A Figueras, la pageseta y alegre capital del Ampurdà, hi feya alguna rufaca; es tot anant depressa que l' empleat del T. B. F. cridava devant de cada vagó: «Figueras.... cinco minutos..... viajeros, al tren....» Per defora, lo sol era remollegat per los ruixadets de la nit, y se veia algún bromall á córrer dins lo cel.

Vetaquí Gerona, tota enrojida per los primers raigs del sol. Saludém la invicta ciutat, rodejada, com Perpinyà, de fortificacions; lo campanar de la Seu, y la miranda del Castell, sobrepujan, altivols, la ciutat, encare ensopida y ajupida á llurs peus. Veyém, á la estació, alguns pacífichs guardes-municipals, y dos guarde-civils vestits de gala y armats; aquests son encarregats de la seguretat del tren.

Com si hagués nevat, dos dits de ruhada emblanqueixan la campanya, y 'ls aybres, aquí d' hont n' hi ha, sembla que s' estirin, desesperats, cap al sol, per escalfar llur brançam, secat per la tramontana. L' Empalme! aquí, un buffet se troba ben á punt per reviscolar lo viatger; es ben provehit, y alguns dels mossos vos s' enrahanen en francès. Desde l' Empalme, la via fèrrea se parteix; lo branch principal corre dret sobre Barcelona, passant á Granollers, la industriosa ciutat catalana; l' altre ram, lo de la marina, s' estira cap al mar, com si anyoreés lo remoreig de las onas, y quan hi ha arribat serpenteja sobre l' sorral mateix.

De per mesura que las estacions se segueixen, lo carril s' emplena de viatgers y de fumadors, los puros fan fum per mitja-dotzena, una nuvolada monta y baixa pel vagó; defora, lo sol té pena á foradar l' estesa de bromes que l' tenen mitg-amagat; més á la fi, ho consegueix, y á n' un recantó de la via nos veyém aparéixer, tot d' una, un pam de mar ensoleyat. Es encantador, d' aquí endavant, lo paisatge que tenim á la vista: á dreta, la montanya s' encadena amb lo llunyà Pirineu, es una seguida de pics, de rocams, y de puigs boscos; á sa falda, s' engranon unes valls, uns camps verdejants, hortas floridas, toronjeras embaumadas, sèmbrals de pobles y ciutats, Pineda, Sant Pol, Canet, Arenys, Mataró, Badalona; á la nostra esquerra, aixams de barcas pescadoras son tiradas en terra y engalanadas de banderas; lo mirall berbillejant del mar s' esté á pèrdua de vista, y lo sol esbargeix per tot arreu sa llum enlluernadora y l' escalfor de son alenada. A cada estació s' ouen las acostumadas despedidas de viatgers, pàssio-bé!.... estiguan bons!.... hasta la vista!....

Las onse, sem á Barcelona. L' estació de Fransa dona pas sobre l' passeig Isabel, y d' aquí, l' hermosissim passeig de las Palmeras vos mena al devant del monument Colom. Eix monument, aixecat pel 88, a la memòria del atrevit navegar que oferí lo nou-món á la corona de Castella, se mereixeria una descripció per la menuda; sols dihem que

l' estàtua es mitllada al cim d' una rica y esbelta columna; Colom té lo bras dirigit cap al mar; lo pedestal es adornat de estàtuas històriques ó simbòlicas, los baixos-relleus ofereixen escenes de la vida de Colom; los corns son guardats per lleóns de pedra.

A Barcelona, visitarem á mossen Jacinto Verdaguer, amb qui enrahonarem de Rosselló, que coneix molt més que cap de nosaltres. Lo Rosselló? Verdaguer l' ha recorregut com a excursionista y com a poeta, y casi bé sempre sens cap guia. Amb lo missal sota del bras, y un sach de viatje á la mà, ha pujat per las valls del Agly, de la Tet, y del Tech; ha escorcollat lo Pirineu y lo Canigó; y demés de las senderes floridas, per picas montanyes y per glebers nevats, ha cullit las perlas poètiques amb que ha adornat lo poema *Canigó: L' aplech de Sant Martí*, l' antich monestir canigóenc, *Lo Ram Santjoannench*, llegenda dels foixs de la nit de Sant Joan, *Lampegia*, llegenda de la iglesia de Planés, *Lo passatge d' Annibal*, per la vall de la Massana, y altres y altres.

Enrahonant amb varis catalanistes, entre ells, D. Francesc Matheu, director de la *Ilustració Catalana*, y D. Antoni Busquet y Punsets, un jove excursionista, vejerem que á Barcelona, lo Rosselló y Canigó son estudiats y coneigits més que nos pensavam. Doncs, visca la germanor literaria de Catalunya y Rosselló.

LUIS PELLISSIER.

Nadal de 96.

ANUNCI JUDICIAL

EDICTO

En virtud de providencia de esta fecha proferida por el señor Juez de primera instancia de esta Ciudad y su Partido en méritos de los autos de menor cuantía en cumplimiento de sentencia que Pedro y Buenaventura Serra y Teresa Gifre siguen contra Justa Nadal y Roselló, como madre y representante legal de sus menores hijos José y María, se saca á pública subasta, por término de veinte días, la finca siguiente:

Porción de terreno de extensión cincuenta y siete céntimos cuatro milésimas de vesana, procedente del campo llamado *Campo de la Antiga*, situado en el término de San Daniel, lindando por Oriente con Teresa Turall y Esteban Seriñá, á Mediodía con Camp Ribot y dicho Esteban Seriñá, mediante una senda; á Poniente con parte de la misma finca, vendida á Pedro Serra y Mundet; y á Cierzo con camino de Gerona á Sán Miguel; valorada en trescientas setenta y tres pesetas con cuarenta y ocho céntimos.

Se advierte primero: que para el remate de la descrita finca, se ha señalado el día dieciocho de Junio próximo y hora de las doce de su mañana en la Sala Audiencia de este Juzgado: segundo: que los títulos de propiedad quedan suplidos por lo que de autos resulta acerca de ellos, previniendo á los licitadores que deberán conformarse con los mismos y que no tendrán derecho á exigir ningunos otros: tercero: que no se admitirán posturas que no cubran las dos terceras partes del avalúo; y cuarto: que para tomar parte en la subasta, deberán los licitadores consignar préviamente en la mesa del Juzgado ó en la Caja Subsidiaria de Depósitos de esta provincia, una cantidad igual por lo menos al diez por ciento efectivo del valor de la finca que sirve de tipo para la subasta, sin cuyo requisito no serán admitidos.

Gerona dieciseis de Mayo de mil ochocientos novanta y ocho. — P. A. de D. Carlos Crehuet. — Federico Gircós, Sust.

SECCIÓ COMERCIAL

Mercat de Gerona del dia 21 de Maig

Especies	Mesures	Pesetas
Blat	QUARTERA DE 80 LITRES	24'00
Mestall	"	22'00
Ordi	"	9'50
Sébol	"	22'00
Civada	"	10'00
Besses	"	17'00
Mill	"	15'00
Panís	"	12'00
Blat de moro	"	15'00
Llobíns	"	10'00
Fabes	"	14'00
Fabó	"	15'50
Fassols	"	40'00
Monjetes	"	34'00
Ous	Dotzena	0'90

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge 22. — Sants Rita de Cassia, Quiteria y Julia.
Dilluns 23. — L' aparició del apóstol St. Jaume.
Dimarts 24. — Sants Afra y Susanna, St. Marcia.
Dimecres 25. — Sta. Magdalena de Pazzis.
Dijous 26. — St. Felip Neri y St. Eleuteri.
Divendres 27. — St. Joan p. mr. y l' ven. Beda.
Dissabte 28. — Sants Just, Germà y Emili. (*Defuni*).
Quaranta Hores: En la iglesia de les Bernardes.

SECCIO D' ANUNCIOS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona a Barcelona

	Mati	Tarde
Correú.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.	3	
Rapit.		5'09

Los trens correus y omnibus portan coches de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 3.ª, y el rapit de 1.ª y 2.ª. Los trenes varían de acuerdo con las necesidades y disponibilidad de los servicios.

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona a San Feliu

	Mati	Tarde
Tren de banyistes (Juliol y Agost)	5'09	
Correú.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correú.		5'35

Tots los trens portan coches de 1.ª y 2.ª clase.

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

	Mati	Tarde
Núm. 2.	9'10	
Núm. 4.	3	
Núm. 6.	6	

Tots los trens portan coches de 2.ª y 3.ª clase.

ORDINACIONS

Pera Banyolas á las 9 y 11 matí (correú) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y Casa Jandretà.)
Pera Cassà de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra.)
Pera Olot á las 11 matí (correú) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre.)
Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa, voltas d'en Rosés.)
Pera Anglés, La Selleria y Amer, á las 10 matí (correú). Hostal de Miquel Boix. (Plaça del Gra.)
Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra.)

De San Feliu á Gerona

De San Feliu á Gerona

	Mati	Tarde
Correú.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correú.		12'44
Mixte.		2'50

Tren de banyistas (Juliol y Agost)

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Amer (Gerona) á Salt

PERE PINTOR - BARCELONA

De Amer á Salt

	Mati	Tarde
Núm. 4.	7'40	
Núm. 3.		
Núm. 5.	4'30	

Tots los trens portan coches de 2.ª y 3.ª clase.

Banch Vitalici de Espanya

LA PREVISION

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyias de segurs sobre la vida reunidas

Carrer Ample 64, BARCELONA

CAPITAL SOCIAL 15 000.000 DE PESETAS.

Reservas en 31 Desembre de 1896 9.235.908 05 pts.

Capitals assegurats desde la fundació de les C. fins al 31 Dbre 1897. 203.80.352 95

Pagat per sinistres, pólisses venudes y altres comptes fins igual

data. 13.382.881 61

Delegal general en la Provinça

Joseph Coderch y Bacó

Agents en la Capital

Toribí Corominas — Arcís Boadas

MAXIM FERNANDEL

PERRUQUER DE S. M.

Ayga Minòxima vegetal pera tener lo cabell. No te rival en lo mon, perquè a més de sos efectes maravillosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendent específich, se

usa en dita perruqueria.

3, Carrer de l' Argenteria, 3, entresol

GERONA

Son tinturas superiors

las que en Máximo fabrica:

tenyintse ab elles, senyors

un vell, troba sense esfors

dona jove, guapa y rica.

Tintura BISINA instantánea

CORREUS

Entradas

Madrid.	8'48 mati.
Barcelona.	8'48 m.
Fransa.	7'00 m. y 3'19 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30 m.
Olot y sa línia.	5'30
S. Feliu de Guixols	7'00 m. y 6 tarde
Amer y sa línia.	6'30 m.
S. Aniol y sa línia.	7'00 m.
Estanyol y sa línia.	7'00 m.

Sortidas

3'19 tarde.
7'00 mati.
8'48 m. y 8'00 nit.
11'00 m.
11'00 m.
9'00 m. y 6'00 tarde
10'00 m.
10'00 m.
10'00 m.

TO
TERRONI

SETMANARI PORTA-VIU
DEL « CENTRE CATALANISTA DE GIRONA Y SA COMARCA »

Redacció y Administració: Rambla de la Llibertat 31

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

possot trimestre	Estranger..	1'50 pesseta trimestre
	Un número sol.	0'10 id.
1'25	id.	

Girona.

Fora.